

VINERI • 1 FEBRUARIE 2013 • ANUL LXIII NR. 5

FOAIA

românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Pr. Visarion, un străjer al Ortodoxiei la Jula
Mai au vreun rost balurile românești?
Expoziția lui NEStor vrea să ne pună pe gânduri

CALENDAR ORTODOX

4 februarie, luni, Cuv. Isidor Pelusiotul; Sf. Sfințit Mc. Avramie
5 februarie, marți, Mc. Agata și Teodula
6 februarie, miercuri, Sf. Vucol, Ep. Smirnei; Sf. Mc. Iulian, Fausat,
Evilasie și Maxim; Cuv. Varsanufie cel Mare
7 februarie, joi, Sf. Partenie, Ep. Lampsacului; Cuv. Luca
8 februarie, vineri, Sf. M. Mc. Teodor Stratilat; Sf. Prooroc Zaharia;
Sf. Mc. surori Marta și Maria
9 februarie, sâmbătă, Sf. Mc. Nichifor; Sf. Sfințiți Mc. Marcel și
Pangratie (Odovania Praznicului Întâmpinării Domnului)
10 februarie, duminică, † Sf. Sfințit Mc. Haralambie; Sf. Mc.
Enata și Valentina. Duminica a XVI-a după Rusalii (Pilda ta-
lanților).

10 vorbe pe săptămână

CARITATE – Atitudine miloasă, plină de generozitate față de cineva; filantropie. – Din fr. charité, lat. caritas, -atis = JÓTEKONYKODÁS

CHIRVAI – (reg.) 1. hram, sărbătoare. 2. petrecere cu mare gălăgie și cu bătaie. Din Germ. Kirchweiche (În Trans.) = BÚCSÚ

ÎNSUFLEȚI, însuflețesc – A da viață. Fig. A stimula, a da impuls, avânt. Refl. A prinde viață; a se înviora, a se anima. – În + suflet = (FEL)LELKESÍT, BUZDÍT

MUSAI – 1. Neapărat, negreșit, în mod necesar. 2. (Cu funcție predicativă) E absolut necesar, trebuie. 3. Cu insistență, cu încăpățănare, morțiș. – Din magh. muszaj.

OBLIGAȚIE, obligații – 1. Datorie, sarcină, îndatorire. 2. Raport juridic civil prin care una sau mai multe persoane au dreptul de a pretinde altor persoane, care le sunt îndatorate, să dea, să facă sau să nu facă ceva. – Din fr. obligation, lat. obligatio, -onis = KÖTELESSÉG, KÖTELEZETTSÉG

ODINIOARĂ – 1. Pe vremuri, altădată, înainte vreme, odată. 2. (Înv.) Cândva, vreodată, într-o bună zi (în viitor), odată și odată. [Pr.: -ni-oa-] – O3 + dinioară (înv. „cândva” < lat.) = EGYKOR, HAJDAN

PLICTISEALĂ, plictiseli – 1. Stare suflatească apăsătoare, ușoară depresiune morală provocată de singurătate, de lipsa de ocupație sau de o ocupație neatrăgătoare, de monotonie etc.; gol sufletesc, urât, plictis. 2. Enervare, necaz, supărare. – Plictisi + suf. -eală = UNALOM

PROIECT, proiecte – 1. Plan sau intenție de a întreprinde ceva, de a organiza, de a face un lucru. 2. Prima formă a unui plan (economic, social, financiar etc.), care urmează să fie discutat și aprobat pentru a primi un caracter oficial și a fi pus în aplicare. – Din germ. Projekt, lat. projectus = TERV, TERVEZET, JAVASLAT

ROST, rosturi – 1. Sens, înțeles, tâlc; scop, menire, justificare, motivare. 2. Mod de a-și întocmi viața; stare, situație socială, materială, familială. 3. Mod, fel de organizare a unei activități; ordine după care se desfășoară o acțiune; plan de desfășurare, de executare a ceva. – Lat. rostrum = ÉRTELEM, CÉL, REND

STRĂJER, străjeri – 1. Persoană care avea obligația să păzească granițele (muntoase), în schimbul unor avantaje fiscale. Paznic, strajă. [Var.: (înv.) strejár s. m.] – Strajă + suf. -ar. = ŐR, HATÁRŐR

Micherechi

Lansarea a două cărți de istorie despre românii din Ungaria

Primăria Comunei Micherechi și „Oastea Domnului” din Micherechi împreună cu Autoconducerea Românilor din Seghedin și Catedra de Limba și Literatură Română a Universității din Seghedin organizează duminică, 10 februarie, o întâlnire cu doi istorici, profesori la Universitatea din Oradea, care au scris despre românii din Ungaria. Programul va începe la Casa Căsătoriilor, de la ora 14.00 unde va avea loc lansarea volumelor „Istoriografia români-

lor din Ungaria 1920–2010. Între deziderat și realitate” a conferențiarului universitar dr. Gabriel Moisa și „Considerații despre învățământul și școala românească din Ungaria (1920–2008)” al lectorului universitar dr. Radu Rominașu.

În cadrul serviciului religios de la Oastea Domnului, profesorul de istorie dr. Radu Rominașu va prezenta cuvântarea: „Iosif Trifa – un model de trăire al ortodoxiei”. Serviciul va începe la ora 16.00. A.C.

Seghedin

Examen de masterat la română

Cinci studenți și-au luat masteratul la Catedra de Limba și Literatură română din Seghedin, după ce și-au susținut pe 16 ianuarie cu succes portofoliul: Maria Ambruș, Ana Sárközi, Rita Pătaș, Anamaria Brad și Florin Mircea Pătru. Festivitatea de înmânare a diplomelor va avea loc pe 16 februarie, cu începere de la ora 11.00, în Sala de Congrese a Centrului de Studii și Informare (Seghedin, piața Ady nr. 10). A.C.

Poza săptămânii

– Ia, vezi, micherechenii ăștia nu mai obosesc de 60 de ani să tot ceară profesori din România...

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Pe copertă: Pr. ierom. Visarion printre copii din Micherechi
(foto: Ana Cioca)

Bal
la Julia

Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria organizează, pe 2 februarie, balul românesc pe țară. Petrecerea va avea loc la Centrul Cultural Românesc din Julia, cu începere la ora 18.00. Prețul unui bilet de intrare (cu masă) este 4.500 de forinți. Biletele se pot procura la Centrul de Documentare și Informare (Julia, str. Sárosi nr. 17).

Balul panglicii

În seara zilei de 9 februarie, în sala mare a Centrului Cultural Românesc din Julia, va avea loc serbarea acordării panglicii pentru o nouă promoție de absolvenți ai Liceului „Nicolae Bălcescu” din Julia. Manifestarea dedicată elevilor de clasa a 12-a va începe la ora 18.00.

**Scrieți-ne
la adresa:
foaia@foaia.hu**

**Telefonul redacției:
66/463-152**

Capitale ale Uniunii Europene prin lentila aparatului de fotografiat

La sediul Institutului Cultural Român de la Budapesta a avut loc în 18 ianuarie inaugurarea Salonului Internațional al Artiștilor Fotografi Români și Maghiari de Pretutindeni, organizat cu ocazia Zilelor Culturii Române și Maghiare. Pentru evenimentul ajuns în acest an la cea de-a șaptea ediție au fost selectate 99 de imagini alb-negru și color dintr-un total de 324 de lucrări. Autorii lor sunt artiști fotografi români și maghiari din România, Ungaria, Serbia, Slovacia, Serbia, Ucraina, Australia, Israel, Marea Britanie și SUA. Ca și în anii precedenți, lucrările selectate și premiate au fost expuse la ICR Budapesta, la Galeria Stars din Cluj Napoca, la Centrul Cultural al Ungariei de la București și la Galeria Euro Foto Art din Oradea.

Dacă tematica primelor ediții a fost liberă, după care au urmat generice, precum *Toamna, Iarna, Tradiții populare române și maghiare*, tematica actualului salon a fost *Capitale ale Uniunii Europene*. După cum remarca Ștefan Toth, președintele Clubului Fotografic Nufărul din Oradea, salonul din acest an oferă prin lentila aparatului de fotografiat o imagine a Uniunii Europene, despre care auzim mereu în ultima vreme.

Evenimentul de la Budapesta a fost primul din acest an organizat la sediul ICR și, totodată, un prilej de întâlnire cu noul director al instituției. *ES dl Victor Micula*, Ambasadorul României în Ungaria a prezentat publicului activitatea de diplomat a doamnei director *Gabriela Matei* și și-a exprimat convingerea că va contribui la bunul renume al instituției, urându-i succes în noul mandat.

Directorul ICR Budapesta a mărturisit că revine cu bucurie și emoție în spațiul cultural budapestan de care s-a despărțit în urmă cu șase ani și pe care l-a regăsit la fel de pregătit să ofere prietenilor culturii o imagine cât se poate de bogată a culturii române contemporane, dar și conexiuni cu evenimentele culturale importante din Ungaria. *Gabriela Matei* a subliniat că ediția a șaptea a salonului organizat conform

tradiției și la Budapesta este un semnal al continuității. „Vom continua cu manifestări devenite de-acum tradiționale – evenimente culturale care au întrunit aprecierea publicului – și, în acord cu strategiile noii echipe de la conducerea ICR București, vom extinde și vom diversifica domeniile care vor face obiectul activităților noastre. Din toate domeniile vom extrage și vom prezenta ceea ce este valoros și interesant pentru publicul ungar și pentru toți cei interesați de România, prin punerea în valoare a unui concept extins de cultură, care să includă nu doar literatura, filmul, teatrul, muzica și artele plastice, ci și științele și cercetarea academică, cu tot ceea ce înseamnă excelență în aceste zone.”

Publicul prezent la vernisajul expoziției a avut prilejul să-i cunoască și pe o parte din artiștii fotografi premiați în acest an, sosiți din România – *Constantin Demeter, Christian Filipescu, Gelu Stan* și *Valentina Stan*, din Slovacia – *Zsolt Szalma*, și din Ungaria – *Ferenc Bornemissza*.

La organizarea celei de a șaptea ediții a Salonului Internațional al Artiștilor Fotografi Români și Maghiari de Pretutindeni au colaborat Clubul Fotografic Nufărul, Asociația Euro Foto Art din Oradea, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Bihor. Evenimentul a avut loc și în acest an sub înaltul patronaj al președintelui României *Traian Băsescu* și al președintelui Ungariei *Áder János*.

Expoziția găzduită de ICR Budapesta poate fi vizitată până la 17 februarie.

Gabriela Enea Elekes

EDITORIAL

Mai au vreun rost balurile românești?

Luna februarie înseamnă pentru noi de peste 30 de ani perioada balurilor românești. Organizate la început cu mare însuflețire, fiind acestea printre puținele ocazii la care se întâlneau românii și se distrau pe muzică românească, azi aceste baluri au ajuns plictisitoare, organizate mai mult din obligație, adică numai ca să nu se întrerupă așa zisa tradiție... Mai are oare rost „păstrarea tradiției”, când lumea s-a schimbat în toți acești ani cu 360 de grade.

Azi oamenii se adună de obicei la baluri de caritate, cu scopul de a ajuta vreun spital de copii sau vreun fundație școlară. Aceste petreceri au un scop clar: adunarea fondurilor. Care să fie scopul unui bal românesc? Vă rog să vă gândiți bine înainte de a răspunde prea repede! Răspunsul automat al multora probabil ar fi ca să se întâlnească românii, să danseze și să cânte românește, să mănânce bucate românești, etc. Și așa ar fi normal. Eventual să se mai și bucure de vreo formație sau vreun solist de muzică populară din România. În mod normal așa ar trebui să fie, dar cum la noi multe lucruri nu sunt normale... La balurile noastre „românești” se dansează ungurește și țigănește, formațiile de obicei sunt ungurești dar care știu (știu?) să cânte și românește, mâncarea nu merită nici măcar amintită. Atunci ce să-i mai atragă aici pe români, că de întâlnit se pot întâlni mult mai ușor decât pe vremuri.

Din obligație sau din musai nimănui nu-i place să participe niciunde. Și asta se vede clar la balurile din ultimii ani. La Micherechi, în cel mai românesc sat din Ungaria (cum ne place să-i spunem, sperăm să și fie așa), de ani buni nu mai au succes balurile românești. Au trecut de mult anii 1990, când casa de cultură a satului era neîncăpătoare de românii care vroiau s-o vadă cu propriii lor ochi pe Irina Loghin sau pe careva Florică din Bihor și să se distreze până în zori pe muzica lor românească. Atunci biletele se vindeau ca pita caldă... Azi, nici pe gratis nu se duc micherechenii la bal. Greu poate fi uitat și acel bal din Iulă care îl avea ca oaspete de onoare pe actorul Florin Piersic. Și câtă eleganță aveau acele baluri, ținute la elegantul hotel Erkel. Trecut-au însă acei ani de mult. Lumea s-a schimbat și ar cam trebui să ne dăm seama de asta.

În locul balurilor de odinioară, azi ne distrăm la tot felul de festivaluri, de castraveți, de pogăcițe, de pălincă, etc. Apropos, pe vremuri oamenii se distrau iarna, în perioada dintre Crăciun și postul Paștelui, că doar atunci nu aveau ce face, în restul anului nu prea le ardea de chirvai și de distracție, că aveau mult de lucru.

Trecut „glorios” știm că au balurile noastre românești, dar viitor? Mai au ele capacitatea de a se reînnoi, de a oferi publicului ceva atrăgător? În felul lor de acum, pline de praf și de plictisală, nu prea au niciun rost. Iar ca să nu fim acuzați că suntem prea negativisti, iată și câteva idei pentru viitorii organizatori: la Micherechi s-ar putea face, de exemplu, un bal la care să fie invitați să danseze „mânâștălu” toți sătenii care știu să danseze și cât mai multe ore fără întrerupere. Un fel de încercare pentru a intra în Cartea Recordurilor. Dar la fel s-ar putea face și la Chitighaz sau Aletea, unde încă foarte mulți săteni cunosc dansurile locale românești. Cu „balul pe țară” aș începe, în primul rând, prin a-i schimba numele idiot, care pe românește nu înseamnă nimic. L-aș numi simplu: „balul românilor din Ungaria”, așa cum de fapt ar trebui să fie. La acest bal ar trebui să fie invitat un nume mare din România, un interpret sau o formație de seamă, care să atragă românii din diferite sate ca un magnet la acest eveniment și nu câteva nume obscure din eterna Lipovă. Cel mai elegant și atractiv bal românesc este (și ar trebui să și rămână) cel din Budapesta, care de câțiva ani încoace se organizează în impozantul Hotel Gellért, un loc însemnat pentru trecutul românilor. (Știe cineva de ce? Pentru că acolo a fost cartierul general al armatei române în vrednicul de amintire an 1919.)

Dacă nu se șterge anual praful de pe aceste baluri, ele devin tot mai plictisitoare și absolut fără niciun rost.

Eva Șimon

Pr. Visarion, un străjer al Ortodoxiei la Julia

Interviu cu ieromonahul Visarion Tuderici, secretarul eparhial al Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria

Ieromonahul Visarion este originar din România, județul Bihor. Părintele Visarion dorea din copilărie să slujească lui Hristos. Mai întâi se refugiază la Mănăstirea Izbuc pentru a se călugări, însă auzind părinții de el unde este, îl aduc acasă. Dar la vârsta de 19 ani, după ce terminase liceul, călăuzit de pro-nia lui Dumnezeu, se retrage la mănăstire și se stabilește la Schitul Huta, județul Bihor. La Huta, undeva pe o creastă a munților Cădru-Moma, departe de orice altă așezare omenească, într-un mic schit, părintele Visarion a trăit opt ani și jumătate. Aici a fost foarte iubit de credincioșii din Bihor, mulți dintre ei îl caută și în prezent, vin până la Julia să-i ceară sfaturile. În toamna anului 2011, ieromonahul Visarion Tuderici și-a luat rămas bun de la frații duhovnicești de la Huta, fiind transferat la Episcopia Ortodoxă de Julia.

– De origine sunt orădean, dar copilăria mi-am petrecut-o la Husasău de Tinca, acolo aveam bunica din partea tatălui și până să merg la școală aș putea spune că am crescut la bunica, iar vacanțele mi le petreceam tot acolo. Venind dintr-o regiune apropiată de graniță mi-a fost mai ușor să mă adaptez aici. Am fost foarte uimit, când la începutul venirii mele în Ungaria am mers între micherecheni și am băgat de seamă că vorbesc exact ca și în sat la bunica mea.

Am fost înconjurat de credincioșie și hărnicie

– Părinte, care este prima dumneavoastră amintire mai puternică legată de credința în Dumnezeu și cum ați luat decizia de a urma calea lui Hristos. A fost o decizie de moment sau ați avut o chemare mai profundă pentru călugărie?

– Pot să spun că bunica mi-a sădit în suflet dragostea de Dumnezeu și de biserică, petrecându-mi foarte mult timp la ea la țară. Nu pot să zic că am avut o copilărie mai deosebită, dar am avut o copilărie fericită fiind înconjurat de credincioșia și hărnicia bunicii mele pe de o parte, iar pe de altă parte de dragostea și jertfelnicia părinților. Ceva deosebit nu a fost în copilăria mea, doar atât că primul impuls mai puternic spre cele duhovnicești a fost chemarea spre viața monahală, acest lucru mi s-a întâmplat la sfârșitul clasei a opta. Aveam 14 ani și, pur și simplu, așa din senin mi-a venit o dorință puternică, arzătoare, nu știu cum aș putea să o des-

criu, pentru că de regulă simțăminte nu se pot descrie în cuvinte, pentru că le simțim și nu le vorbim. A fost ca un foc care ardea înlăuntrul meu și nu-mi dădea pace. Voiam să dau la seminar să mă fac preot, dar la călugărie nu m-am gândit și, dintr-o dată, era în ajunul tezei de matematică din trimestrul al treilea, m-a fulgerat această dorință, cum am zis, ca un foc. Când am văzut că zile la rând nu slăbea în intensitate, ci parcă tot mai puternică era i-am spus și mamei despre această dorință. Mama, ca orice mamă, cred, care dorește să-și vadă copilul lângă ea tot timpul s-a împotrivit și mi-a zis să încerc să nu mă mai gândesc la acest lucru. Și totuși, acel foc nu se stingea și parcă era din ce în ce tot mai puternic. Eram în stare să fac orice ca să ajung la mănăstire. Și chiar am făcut orice, în mintea mea de adolescent din vremea ace-

ea, în sensul că într-o noapte am fugit la Mănăstirea Izbuc, fără să spun familiei. Deja eram anul întâi la seminar și, într-o noapte, cu un coleg de clasă ne-am gândit să lăsăm totul și să fugim la mănăstire. Era în luna februarie, era zăpadă și frig. După ce s-a întunecat, am fugit de la școală de la Oradea la Beiuș și de acolo am mers tot cu ocazii și ultima porțiune a drumului pe jos și am ajuns la Izbuc în toiu noapții. Nu am stat aici doar două zile căci au venit după noi și ne-au luat acasă. Dorința de a merge la mănăstire a persistat ceva timp, după aceea încet, încet am văzut că s-a stins și am rămas la gândul că o să mă fac preot de mir, dar în anul patru de seminar, citind viața Sfântului Iacob Românul, acel foc lăuntric s-a aprins din nou, tot așa de brusc și tot așa din senin ca și prima dată. Dar a fost mai puternic și pot să spun că de atunci nu m-a lăsat nici până astăzi. În acel moment am decis categoric că eu voi merge la mănăstire, iar după ce am terminat seminarul nu am mai așteptat. După bacalaureat am mai stat o săptămână după care m-am dus la mănăstire.

Mi-am zis:

„asta-i casa mea”

– Părinții v-au acceptat până la urmă decizia?

– Mama nici nu voia să audă ca eu să mă călugăresc, dar Dumnezeu a lu-

crat în așa fel că atunci când am venit definitiv la mănăstire, chiar ea, mama a fost cea care m-a adus cu mașina și m-a lăsat acolo. Dar după ce m-am dus în casă să-mi las lucrurile și mama se pregătea să plece, am petrecut-o până în pragul casei, iar după ce a urcat în mașina care era parcată la aproximativ 20 de metri de mănăstire, hohotele ei de plâns se auzeau până departe și doar după ce s-a mai liniștit puțin a pornit mașina și a plecat. De data aceasta am ales Schitul Huta, tot în zona Beiușului, un schit mai

retras. Când am mers eu acolo nici drum nu era până la mănăstire, se trecea cu mașina prin pârâu și când erau ploii nu puteai ajunge decât cu tractorul. Ce m-a atras acolo foarte mult a fost simplitatea locului. Faptul că mănăstirea era înconjurată din toate părțile de pădure. Cel mai apropiat sat era la vreo 20 de km de mănăstire, nu aveam curent electric acolo, apa o luam din râu și chiar simplitatea aceea m-a atras și simplitatea și duhovnicia și cuminența și așezarea părinților pe care i-am găsit acolo. Astea m-au atras și am zis: „asta-i casa mea”. Și asta am și simțit, că acolo eram mai acasă decât la Oradea sau la Husasău, unde am copilărit. Am stat acolo din anul 2003 timp de 8 ani și jumătate, și după aceea am venit la Julia.

– În cei opt ani și jumătate nu v-ați gândit să vă întoarceți acasă niciodată?

– Nu m-am gândit să mă întorc acasă niciodată, ci doar trăiam cu o oarecare neliniște că oarecând, cândva, va trebui să părăsesc Huta și gândul acesta mă neliniștea enorm. Dar dacă Dumnezeu a decis acest lucru, m-am supus și am acceptat.

(Continuare în pag. a 8-a)

Ministrul delegat Cristian David despre proiectele destinate românilor de pretutindeni

Noul ministru delegat pentru românii de pretutindeni, Cristian David, a declarat săptămâna trecută, în cadrul emisiunii Articolul 7 de la TVRi, că Guvernul de la București urmează să adopte în viitorul apropiat o Strategie pentru Românii de Pretutindeni, care să răspundă nevoilor românilor din afara țării, informează TOCPress.

Ministrul a discutat la postul public de televiziune despre problemele românilor din diaspora și din zonele istorice aflate în vecinătatea imediată a României, dar și despre proiectele structurilor subordonate care se ocupă de relația cu comunitățile românești din străinătate. În acest sens, la întrebarea „cu ce se deosebește actualul Departament pentru Românii de Pretutindeni (DRP) de fosta instituție cu același nume”, reorganizată după schimbarea Guvernului de la București, Cristian David a declarat că „nu s-a schimbat foarte mult, rolul său fiind același”.

„În ceea ce privește viața asociativă, proiectele pe care Guvernul României le susține prin intermediul Departamentului, lucrurile rămân cumva în aceeași logică funcțională. Tot aici vor merge sumele destinate finanțării proiectelor asociațiilor românești de peste hotare. Finanțarea acestor proiecte va continua. Pe de altă parte, se întregesc această activitate cu aducerea în corpul entităților care au atribuții în acest domeniu a Institutului Eudoxiu Hurmuzachi pentru Românii de Pretutindeni, care trebuie să fie dirijat cu prioritate pe elementele de limbă, cultură și civilizație românească”, a declarat ministrul, precizând că cei care pot beneficia de astfel de activități sunt, în special, românii care vin din comunitățile istorice pentru a studia cultura și limba română.

Totodată, Cristian David a subliniat că este important ca Institutul Eudoxiu Hurmuzachi să orga-

nizeze astfel de cursuri și în comunitățile istorice românești. „Nu poate fi decât extrem de emoționant să vezi în anumite zone, cum ar fi Bucovina de Nord, cu câtă pasiune se citește în limba română. Pentru noi, cei de aici, această chestiune poate să pară un pic desuetă sau junimistă, dar acolo, acest patriotism se trăiește în fiecare zi, iar oamenii aceștia au nevoie de sprijinul nostru”, a afirmat Cristian David.

Potrivit ministrului, Institutul Eudoxiu Hurmuzachi va lucra cu prioritate pe conservarea și promovarea tradițiilor și valorilor culturale românești, în timp ce DRP va continua finanțarea unor proiecte care să vizeze și încurajarea formelor de asociere. „Dacă activitățile Institutului Hurmuzachi se vor axa mai mult pe cultură și civilizație, la DRP putem să derulăm și altfel de proiecte. Unul dintre acestea poate fi coagularea reprezentării românilor nu doar pe zona individuală, ci și pe una economică, ce are o reflectare socială”, a explicat Cristian David.

Ministrul delegat pentru românii de pretutindeni a mai subliniat că punerea laolaltă a comunităților istorice românești cu cele din diaspora, care au probleme și interese complet diferite, este extrem de dificilă. „Este dificil nu pentru că românii sunt altfel, dar pentru că motivația fiecăruia este diferită. Am asistat la o discuție care mi s-a părut relevantă – la aceeași masă (la Forumul Românilor de Pretu-

tindeni), stătea cineva care avea 30 de ani de când este plecat în SUA și altcineva care trăia în Cernăuți. Foarte puține lucruri, în realitatea de astăzi, îi legau pe acești doi oameni. Singurul lucru care îi lega era spiritul și patriotismul românesc. Dar, în fapt, era atât de mare distanța între cele două cazuri, încât devine extrem de dificil să pui în acord fin aceste două povești. Să aduci în legătură români din Australia cu cei din Timoc este foarte frumos, dar cu câtă abilitate trebuie să construiești numitorul comun... Pentru că ei nu vor același lucru. Ei vor un set comun de valori naționale, pe care noi suntem obligați să le conservăm și să le promovăm. Dar, în rest, atunci când vorbim de o relație funcțională între structurile diasporei și instituțiile statului, o să vedem că sunt priorități diferite”, a declarat Cristian David.

Referindu-se la problemele românilor din jurul granițelor, în special la cazul bisericii românești din Malainița, Valea Timocului, ministrul a remarcat că acestea sunt probleme care trebuie tratate cu prioritate. „Trebuie să avem o abordare specială în ceea ce privește comunitățile istorice și, în alt plan, nu neapărat din punct de vedere al bugetului, trebuie puse problemele din diaspora, pentru că aceste două chestiuni au o rădăcină comună, dar, așa cum s-au dezvoltat astăzi, reprezintă realități diferite”, a mai spus ministrul Cristian David.

Pe scurt...

MICHERECHI

Pe 21 ianuarie a pornit Clubul Mamelor, un program pentru proaspetele mămici și copiii lor cu vârsta cuprinsă între 0–3 ani. Toate mamicile sau viitoare mămici sunt așteptate în fiecare luni între orele 9.30–12.00 la bibliotecă. Conducătoarea clubului este Betina Gurzău.

JULA

În ziua de 9 februarie, după un Te Deum, oficiat de la ora 9.00, în Catedrala din Julia de către Preasfințitul Părinte Siluan și de toți preoții Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria se va desfășura prima ședință a Adunării Eparhiale de anul acesta. Membrii Adunării Eparhiale a Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria se vor întâlni în ședința anuală de lucru, la Episcopia din Julia, prezidată de către PS Episcop Siluan. Aceasta va fi precedată de ședința Consiliului Eparhial, care se va desfășura cu o zi înainte, pe 8 februarie de la ora 10.00.

MICHERECHI

Pe 16 februarie va avea loc serviciul de instalare al noului păstor al Bisericii Baptiste din Micherechi. Păstorul Petrică Crețu a intrat în slujire în biserica din Micherechi de la 1 februarie. Serviciul de instalare se va desfășura sâmbătă, cu începere de la ora 15.00.

MICHERECHI

Pe 22 februarie, Autogovernarea Românească din Micherechi organizează un concert de muzică creștină, unde sunt invitați membrii orchestrei neoprotestante „Continental” din România. Concertul va avea loc la Căminul Cultural „Gheorghe Dulău”, cu începere de la ora 18.00. Intrarea este liberă.

CHITIGHAZ

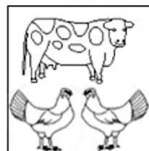
Autogovernarea Românească din Chitighaz, în colaborare cu Asociația Culturală a Românilor din localitate, organizează balul românesc cu merinde pe 2 martie. Petrecerea va avea loc la Căminul Cultural cu începere de la ora 18.00.

www.
foaia.
hu

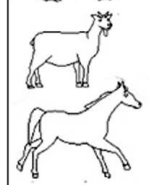
Scrieți-vă părerile, sugestiile la adresele:
foaia@foaia.hu sau redactia@foaia.hu

Încercuiește cuvintele care formează animalele din lista de mai jos.
Literale care rămân îți va arăta cuvântul secret!

V F P O R C E R
A T O A I E M
Ç A G Ā I N I Ā
Ă P C U R C A N
C A L C Ā I N E

vacă

găini

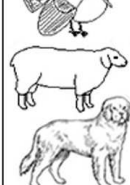
țap

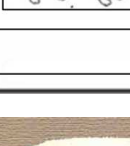
cal

porc

curcan

oaie

câine

Cuvântul secret:

© www.intrecopii.ro

Cerul, pământul și lumea

Într-o zi, un om simplu, cunoscut pentru viața sa curată, a fost întrebat de un vecin:

– Cum faci tu de ești totdeauna atât de mulțumit? Niciodată nu te-am văzut supărat.

– Foarte simplu, a răspuns celălalt. În fiecare dimineață, când mă trezesc, privesc întâi cerul. Așa mi-aduc aminte de Dumnezeu, de milă și de bunătate. Apoi privesc pământul. Astfel îmi amintesc de moarte și de Judecata de Apoi. În cele din urmă, privesc în jurul meu lumea întreagă ce se trezește în fiecare dimineață la viață. Așa mi-aduc aminte de semenii mei, de

cei care suferă de boli sau neputințe, de cei ce au o viață mai grea decât a mea și pe care i-aș putea ajuta. În felul acesta mă bucur pentru tot ce am și pentru tot ce pot face. (Leon Magdan: *Pilde ortodoxe și povestiri cu tâlc*)

Bunătatea izvorâtă din dragoste aduce totdeauna liniște și mulțumire, atât în sufletul celui care primește cu recunoștință, cât și în sufletul celui care primește cu recunoștință.

Din lumea fabule

Câinele și scoica

Un câine obișnuia să mănânce ouă. Într-o zi, văzu pe malul râului o scoică și, crezând că e un ou, o înghiți întreagă. În noaptea aceea, îl apucă o durere cumplită de burtă. Când se mai liniști, își spuse:

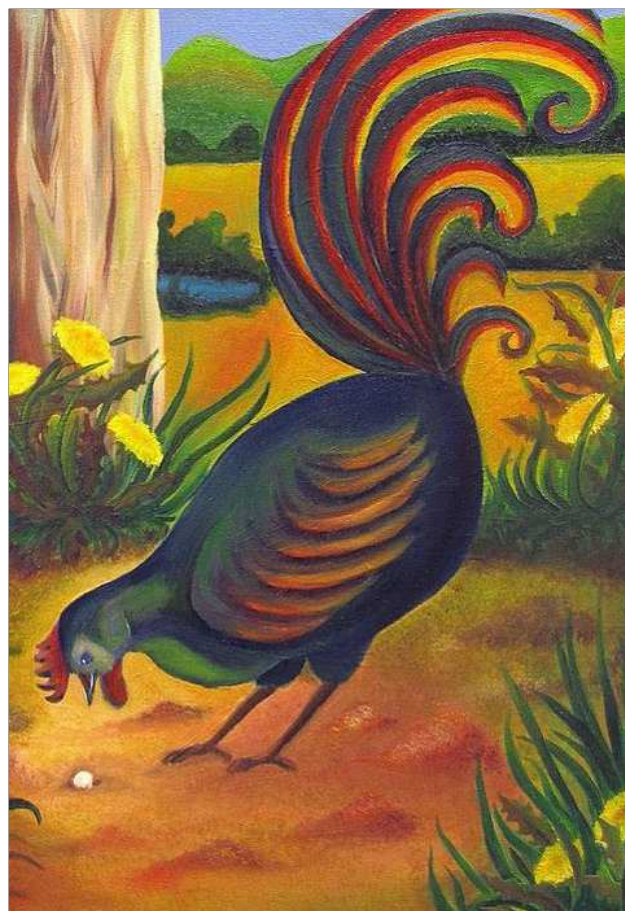
– Așa-mi trebuie, dacă am ajuns să cred că tot ce e rotund, e ou.

Morala acestei fabule:

Gândește-te bine înainte de a face ceva; altfel, poți avea neplăceri.

Cocoșul și perla

O mândrețe de cocoș, căpetenia păsărilor din curte vru să-și astâmpere foamea dar nu mai găsi nimic

Leul și broasca

Pe când se plimba prin pădure, un leu auzi un orăcăit puternic. Crezu că numai un animal mare putea să aibă un asemenea glas. Dintr-o dată, o văzu pe broască ieșind din lac.

– Tu, atât de mică, cum de strigi așa de tare?! se mânie el. Și, cu laba, o strivi dintr-o lovitură.

Morala acestei fabule:

Lucrurile prețioase au valoare numai la momentul potrivit.

Morala acestei fabule:

Uneori e bine să nu atragi atenția celor mai puternici decât tine.

ÎNAPOI ÎN "CASĂ"

Chiar dacă există și melci fără cochilie, din familia limaxului, nu este cazul personajului cu cornițe de mai jos. Acesta trebuie ajutat să găsească drumul care îl duce înapoi în invelișul său protector.

Colorează și descoperă cele 8 diferențe dintre cele două imagini.

www.intrecopii.ro

„Doi ochi negri”, melodia preferată de corul școlii din Micherechi

Școala generală din Micherechi reușește prin profesorii și elevii ei să realizeze lucruri deosebite. Ultimul exemplu de acest gen este chiar corul școlii. După abia câteva luni de la înființare, corul școlii învață cântece în limba română și maghiară, cântece populare din Micherechi. Proiectul nu s-a oprit aici, elevii învață melodia „Doi ochi negri” de la trupa Autentic. În fiecare marți, după amiază de la ora 14.00, în timpul repetiției, coridorul școlii răsună de cântecele copiilor. Corul este condus de profesorul de cânt și muzică Gheorghe Pătaș.

– După câțiva ani de pauză, la școala generală din Micherechi din nou s-a format un cor. Cum ai preluat această activitate?

– În luna septembrie, când am intrat în învățământ, am primit o solicitare din partea directoarei școlii ca să încercăm să facem un cor nou. De fapt, nu a fost o noutate pentru că am făcut această activitate cu câțiva ani în urmă, când am predat la școala aceasta. Acum am fost solicitat ca să facem un cor pentru că atunci când este o manifestare sau orice întâlnire să putem reprezenta școala și prin cântece. Dacă este o manifestare să știm să cântăm imnurile, imnul maghiar, imnul român, cântece populare românești, etc.

– Au fost anumite criterii la intrarea copiilor în cor?

– Am intrat în clasă și le-am pus întrebarea dacă vrea cineva să cânte în cor, să învățăm cântece populare. În felul acesta mă bucur că din fiecare clasă s-au prezentat câte doi-trei, la ultima ieșire corul a numărat 21 de copii.

– La concursul de ortografie „Gheorghe Martin”, corul școlii a uimit oaspeții cu cele două imnuri și cu câteva cântece românești, iar în cadrul programului de Crăciun corul a putut fi admirat și de părinți. Unde ați mai avut ieșiri?

– În luna decembrie am participat la Casa de Cultură din Salonta, la un festival de colinde. Acolo am participat cu această formație și am cântat colinde românești.

– Ce conține repertoriul corului?

– Deocamdată am învățat imnul maghiar, imnul român, două colinde și două cântece populare, una din Micherechi, „Înflo-

rit-o ruguțu” și alta „Doi ochi negri” de la trupa Autentic.

– La Festivalul Castraveților, trupa Autentic încântă publicul cu cântece românești. Dacă trupa Autentic și anul acesta va intra în programul festivalului, melodia „Doi ochi negri” va fi cunoscută pentru elevii coriști din Micherechi, putând s-o cânte împreună...

– Ținem legătura cu unul din membrii formației Autentic, suntem în contact pe Facebook cu Cătălin Bota. El ne ajută mult în alegerea muzicii. Stau la dispoziția noastră, sunt băieți faini. Am ales aceste melodii pentru că se învață foarte ușor. Sunt melodii ușoare, intră repede în urechi, sunt mai ritmate, mai mișcate, le cântă cu mai mare voie și copiii. Trupa Autentic a primit invitația să participe la Festivalul Castraveților din anul acesta, sperăm să vină, pentru că noi în așteptăm cu mult drag.

– Ce cunoștințe de bază au avut copiii?

– A fost foarte greu să încep să lucrez cu ei și din cauză că ei nu stăpânesc notele. Din luna septembrie, aproape în fiecare clasă am început de la zero, am început cu notă întreagă, cu alterațiile și celelalte lucruri care țin de învățarea unui cântec. Încetul cu încetul însușim cunoștințele notelor, dar la cor am luat o altă metodă, care se bazează pe auz. Prima dată le cânt melodia, dacă e cazul o pun pe casetofon să învețe linia melodică și apoi încercăm să le cântăm. Învățăm textul cântecului, le vorbesc despre sensul, conținutul cântecului respectiv. Începem aproape de la zero, la fiecare cântec.

– Intrând la ora de cânt și muzică în clasa a șasea a fost un lucru natural să

te adresezi copiilor în limba română?

– Pentru ei ar fi foarte bine să vorbim în limba română cât mai mult la fiecare oră. Din păcate, la ora actuală nu avem prea mult material în limba română, dacă învățăm ceva în limba maghiară încercăm să punem lângă el și partea românească.

– Îmi amintesc cu nos-

talgie de timpul copilăriei mele, când l-am avut profesor de cânt și muzică pe profesorul Ioan Petrușan, care mereu venea la orele de cânt cu chitara. Pot spune că am avut un bagaj dezvoltat de cântece. Dacă mergeam în excursie cu clasa, tot autocarul răsună de cântecele noastre. Care este situația astăzi?

– Sunt foarte multe res-

tanțe. Este mult loc gol în acest domeniu. După părerea mea, copiii stau foarte mult timp în fața calculatorului și se ocupă cu alte treburi. La cor, când își dau drumul la voce, se miră ce voce au. Facem tot posibilul să fie atrași de cântecele românești. Chiar mă bucur dacă în vreo pauză mai prind câte-o melodie „Înflorit-o ruguțu”... A.C.

Pr. Visarion, un străjer al Ortodoxiei la Julia

(Urmare din pag. a 4-a)

Nu locul ne mântuie...

– După ce v-ați găsit liniștea sufletească în mănăstirea din dumbrăvioara, ce a însemnat pentru dumneavoastră această schimbare, de a părăsi acel loc și a veni la Julia, unde totul este diferit?

– La început nu mi-a fost ușor, pentru că, așa cum am zis, acolo am stat în pădure cu animalele și, mai ales în ultima perioadă, eram doar trei viețuitori la Huta. Stăteam cu animalele, era liniște, noaptea admiram cerul înstelat și ascultam susurul râului ce curgea pe lângă bisericuță, dimineața ascultam cântecele tuturor păsărilor, concertul lor minunat. Și am ajuns aici în oraș, nu printre animale ci printre oameni. Ușor nu mi-a fost, dar această schimbare m-a ajutat să înțeleg că nu locul ne mântuie și nu locul ne dă pace, pentru că, vedeți, Adam l-a pierdut pe Dumnezeu în Rai prin neascultare și l-a găsit în Iad, atunci când Hristos, după răstignire, s-a pogorât în Iad să scoată sufletele de acolo. Or, lucrul acesta l-am înțeles abia după ce am venit aici. Liniștea o avem în noi și nu depinde neapărat de ceea ce este în jurul nostru. Și încet, încet, slavă lui Dumnezeu m-am așezat. Preasfințitul Părinte Episcop Siluan m-a ajutat mult la asta, și e bine...

Nu-l putem iubi pe Dumnezeu dacă nu ne iubim semenii

– Părinte, ce le-ați recomanda credincioșilor care doresc să sporească în viața duhovnicească?

– Ca să sporim în viața duhovnicească mai întâi cred că avem nevoie de dragoste atât față de Dumnezeu, cât și față de semenii, pentru că fără dragoste nu putem spori. Și mai există un aspect, și anume, nu-l putem iubi pe Dumnezeu dacă nu ne iubim semenii, pentru că dragostea pentru Dumnezeu trece prin dragostea față de aproapele nostru. Și Hristos zice: „întru cât ați făcut unuia dintre acești frați ai mei prea mici, mie mi-ați făcut”. Iar Evanghelistul Ioan scrie că „cine spune că pe Dum-

nezeu îl iubesc sau îl urăsc, acela e un mincinos”, pentru că oare cum poți spune că pe Dumnezeu, pe care nu-l vezi, îl iubești și pe frațele tău, pe care îl vezi, nu-l iubești. Noi iubim dacă suntem iubiți și nu iubim dacă nu suntem iubiți. În plus, eu te iubesc așa cum înțeleg eu, tu mă iubești așa cum înțelegi tu, ori asta nu e dragoste. Cred că vom ști să iubim cu adevărat atunci când iubirea noastră nu va fi condiționată de răspunsul celor pe care-i iubim. Așa iubeste Dumnezeu. A iubi înseamnă a te dăruia, a te jertfi și nu a pretinde iubire sau jertfă. E o lecție greu de învățat și tocmai de aceea viața omului nu durează un an sau doi ani, sau cinci ani... Părintele Stăniloae ne spunea că timpul este intervalul dăruit de Dumnezeu omului pentru a-i răspunde la iubire. Și dacă ne uităm în jurul nostru vedem puțină dragoste și poate, dacă ne uităm înăuntrul nostru găsim la fel de puțină dragoste, dragoste pe care suntem dator să o înmulțim așa cum țărâna înmulțește recolta...

Liturghia nu e o piesă de teatru ce se joacă în fiecare duminică dimineața!

– Fiindcă sunteți aici în Ungaria de ceva timp, ați reușit să cunoașteți comunitatea românească și oamenii de aici. Ce credeți că ar trebui să facem să-i atragem pe credincioși la biserică?

– Făcând o comparație cu România, oamenii de aici parcă sunt mai occidentalizați. Și ca să-i atragem pe oameni la biserică, în primul rând cred că ar trebui ca noi, cei care încă mai mergem la biserică, să-l propovăduim pe Hristos și prin pilda vieții noastre, prin viața noastră și nu numai prin cuvinte. Sfântul Serafim de Sarov spunea la un moment dat: „dobândește pacea și multe suflete în jurul tău se vor mântui”, pentru că și sufletele acelea se vor împărtăși din pacea ta. La fel ca atunci, când stăm lângă un om care e nervos, ne agităm și noi, este o stare care se transmite, asta se întâmplă și când stăm lângă un

om plin de pace, ne umplem de pacea și de bucuria lui. Și mai trebuie să înțelegem că Liturghia nu e o piesă de teatru ce se joacă în fiecare duminică dimineața! Liturghia este locul meu de întâlnire cu Hristos, de-acolo îmi iau puterea și viața. Pentru că altfel suntem niște morți vii. La Liturghie, același Hristos care s-a născut în peștera Bethleemului, același Hristos care a vindecat bolnavii, a înviat morții sau a înviat cu slavă și s-a înălțat la ceruri, același Hristos la Liturghie vine și se întâlnește cu mine, omul. Și nu pentru că el are nevoie de întâlnirea cu mine, ci pentru că eu am nevoie de întâlnirea cu El. Și vine cum am spus, ca să-mi dea mie viață din viața Lui, ca să-mi dea bucurie din bucuria Lui, ca eu să prind putere din împărtășirea cu El și să-mi împărtășesc pace din pacea Lui.

– Ce credeți, părinte Visarion, că ne poate scoate din această apăsare care este în jurul nostru?

– Cred că Dumnezeu o poate face direct, dar nu o face pentru că îl iubește atât de mult pe om încât îi respectă libertatea. Hristos zice: „lăsați stău la ușă și bat. De voiește cineva să-mi deschidă voi intra la el și voi cina cu el și el cu mine.” Dar dacă nu-i deschidem ușa lui Hristos el tot stă la ușă și bate așteptând. Dumnezeu nu ne-a făcut niște roboți programați, ca la data sau la ora cutare toți să ne trezim din amorteală și să înviorăm și să înflorim și să ne punem toți odată la rugăciune, la post sau la alte fapte bune. Vedeți că ceea ce e în jurul nostru ne fură, ne amorțește, ne simțim tot mai obosiți și tot mai amorțiți și uităm de cele duhovnicești. Și aici ne izbim de un

paradox teribil. Avem atâtă aparatură care să ne înlesnească lucrul, de aceea ar trebui să fim mai odihniți, mai liniștiți și să avem mai mult timp să ne facem mașinăriile lucrului. Dar nu este așa. Noi parcă suntem mai obosiți, moleșiți și mai stresați. Și vedeți, bunicii noștri nu erau așa, nu aveau atâtea înlesniri și totuși aveau vreme să-și facă și lucrul, aveau vreme să meargă și duminica și în sărbători la biserică, aveau vreme să mai citească și din Scriptură dimineața și seara. Cu toate astea, nu erau atât de amorțiți și de stresați cum suntem noi acum.

Și eu am de învățat de la copii

– De când sunteți aici în Ungaria țineți ore de religie cu copilașii de la școala generală din Micherechi. Ce înseamnă pentru dumneavoastră acest lucru?

– La început, când Preasfințitul Episcop Siluan m-a trimis să predau religie la Micherechi, am primit cuvântul cu oarecare rețineră pentru că nu am mai predat niciodată. Mă gândeam cum o să fie, mă năpădeau atunci tot felul de gânduri și idei. Dar intrând în contact cu copiii am observat că și eu am de învățat de la ei și nu puțin, gingășia, spontaneitatea, nevinovăția copilărească, toate acestea care, pe parcursul maturizării, încet, încet le pierdem și atunci când intrăm în contact cu ele ne amintim că și noi am fost cândva așa. Și ce bine ne era atunci, și parcă mai ușor. Asta mi-a plăcut foarte mult, că am învățat și de aici câte ceva.

– Ce este mai ușor, să vă ocupați de copii sau de adulți?

– Nu știu dacă-i mai ușor sau mai greu, dar e

frumos. Să lucrezi cu oamenii, să te dăruiești oamenilor, să-i mângâi, să-i îmbărbătezi sau când vor să o ia la fugă într-o direcție greșită să le mai pui câte-o piedică spre binele lor, este un lucru minunat. Cred că pentru asta a lăsat Dumnezeu preoții.

Prin faptele noastre îmbogățim sau sărăcim valoarea poporului român

– Dacă ar fi să le adresați un sfat, un cuvânt tinerilor, ce le-ați spune?

– Același cuvânt pe care mi-l adresez și mie. Să nu-l uităm pe Dumnezeu, să nu ne uităm neamul, tradițiile și limba. Vedeți, neamul nostru românesc a dat nenumărați sfinți, mucenici din primele veacuri creștine, după aceea mai târziu mucenici din perioada comunistă. A dat mulți sfinți episcopi, călugări și călugărițe, copii, tineri și bătrâni, femei și bărbați, domnitori și oameni de rând, toți aceștia stau înaintea tronului lui Hristos și dau mărturie despre neamul nostru. Ei reprezintă valoarea poporului român în veșnicie, de aceea pomenirea lor va rămâne din neam în neam. Astăzi, însă, este rândul nostru să arătăm ce valoare avem ca nație. Noi suntem cei care prin faptele noastre îmbogățim sau sărăcim valoarea poporului român în veșnicie. Exemple de credință, demnitate și curaj avem, mai trebuie doar urmate conștient fiind că valoarea generației de azi va fi cântărită de generația ce vine după noi.

– Dacă ar fi să alegeți între acea mănăstire din dumbrăvioara de la Huta și Ungaria, ce ați spune?

– Este o întrebare grea și nu cred că vreau să aleg. Singurul lucru pe care l-am ales a fost poienita de la Huta, mănăstirea în care am intrat și, din momentul acela, nu am mai ales nimic. Pentru că un călugăr nu mai face voia lui. Este unul dintre cele trei voturi pe care le depune când se călugărește. De aceea spun că nu vreau să aleg nimic, ci vreau să-l las pe Dumnezeu să aleagă ce știe el că e de folos atât pentru mine, cât și pentru ceilalți.

A. Butar

Nunta la Micherechi pe vremuri (1)

(Ritualul nunții la românii din Micherechi – informații din arhiva domnului Gheorghe Dulău)

Chemarea la nuntă

Chemarea la nuntă se făcea și se face și în prezent cu o săptămână înainte de către chemători. În cele mai multe cazuri chemătorii erau din familie, vecini sau prieteni buni. Numărul lor depindea de numărul caselor invitate la nuntă. Chemarea avea loc numai duminică. Sâmbătă seara chemătorii cu alți tineri și tinere se adunau la casa miresei sau a junelui unde pregăteau chemătorii. Adică împănau botele și pălăriile. Acestea toate erau încheiate de o mică petrecere veselă. În duminică când se făcea chemarea, dimineața chemătorii mergeau la june și la mireasă și împreună mergeau apoi la biserică. Apoi luau masa împreună (junele cu a lui, și mireasa cu a ei chemători). După aceasta se începea chemarea la nuntă. Prima dată mergeau toți chemătorii împreună la nănași și numai după aceea la ceilalți. Iată să vedem, cum se făcea chemarea la nuntă:

(În cele mai multe cazuri, cei invitați la nuntă se pregăteau și așteptau chemătorii.)

Vine chemătorul. Bate la ușă și intră în casă, zicând:
– *Bună ziua! Ce faceți!*
– *Bună ziua! Treci și șezi la noi!*

– *Șadă-vă binele, că n-am vreme d-a șidere că am drum d-a merere.*

Mai departe ca în chip dă călătorie.

Ca bunul D-zeu sfântul pă toți și ne ție,

Dacă D-voastră mi-ți asculta,

Io clopu din cap mi l-oi lua,

Și tare frumos m-oi ruga.

Este cuvântul de la D-zeu întâi și anume ele spune:

Că eu sunt un călător pe jos, pregătit de la Ghiurii Hașului și Floarea Chișului, și eu în numele părinților lor vă poftesc cu mare drag că de la sălașu dumnea-voastră până la sălașul dumnealor, la un pahar două dă băutură, la un rând de mâncare, și la oalecă de voie bună.

Eu vă rog pă fiecare, și vă gândiți gânduri bune,

Acasă la Terenț, în anul 1956

Acasă la gazdă și știu ce le spune.

– *Nu-i bai, că om mere. Dumnezeu le deie noroc.*

la plăceți și gustați și vedeți D-voastră ce vin bun avem noi...

Și aici urma închinatu cu băutura, prima dată din partea chemătorului, apoi din partea celor chemați la nuntă.

Pregătiri din săptămâna nunții

Luni: La june se adună neamuri mai de aproape (bărbați și feciori strâng material pentru șatră).

Mărti: se prind și fac șatra (cortul). Tinerii împodobesc cu flori și verdeață. Iar găzdoarele fac colaci goi.

Miercuri: se face aluat la casa miresei și la june.

Femeile care sunt chemate la nuntă, miercuria înainte de masă se pregătesc și merg la aluat. Într-un coșuleț duc: 5–6 kg de făină și 15–20 de ouă.

În coșuleț își mai duc și o zădie frumoasă de in. Sosind la casa unde se fac aluatele zice: – *Bună ziua! Lucru ce s-o-ndăluit și să îndăluiască în ceas bun și pă noroc.* Femeile cele tinere, adică, nevestele sunt primite de către găzdoarele sau alte femei – rude mai aproape – care după ce o luat făina și ouăle, invită pe cele sosite cu un pahar două de pălincă și închină astfel: – *Doamne, trăiești tinerii și le dă noroc. Trăiești și părinții să se poată lăuda cu ei. Ceilalți sau celălalte de față spun după aceasta deodată în cor: Amin! După aceasta încep lucrul. Unele moaie aluatul, altele numai frământă, altele fac, adică sulesc păturile, iar altele numai taie aluatul. În cele mai multe cazuri, la nuntă se face numai bănușei: Mai rar tăieței și uneori, când sunt numai puțini la nuntă se mai fac dudu (melcișori). După masă, adică mai de*

cu seară, după ce au terminat, să iau mai multe neveste și descântând merg de la casa junelui până la casa miresei în vizită. După aceea iar vin cele de la mireasă în vizită la casa junelui. În multe cazuri, aluatul se face până seara, când se adună și bărbații la casele sus amintite, ba chiar vin și hididușii (muzicanții) și se pun la joc, până seara târziu.

Joi: În această zi se fac plăcinturi, prăjituri: pogăciță cu jumere, cu sologharie și omloșe. Mai de demult, la casa unde era nunta, se făceau plăcinturi și fiecare invitată la nuntă își ducea cu ea un blid de plăcintă (mai ales cirighele sau dospite). În cele mai multe cazuri, joia se cumpăra cadoul pentru tineri. (Mai demult nu se cumpăra).

Vineri: Se cerne făină pentru a coace pâine și colacii cei goi. (În trecut se făcea: țipoii.) Seara se

frământau colacii și pâinea.

Sâmbătă: De dimineață se coacea pâinea și colacii cei goi. Uneori când era nunta mai mare se coacea la 5–6 căși, și se băga și de două sau de trei ori în cuptor. După masă se adunau iară femeile, adică nevestele acum vin cu găina sau găinele pentru tăiat. Când or terminat cu ciupelitul tot cu o căruță, mergeau de-a lungul satului descântând și chiuind, a face fală la cei care fac nunta. Câteva femeii mai de aproape între timp strâng vasele: blide, linguri, furculițe, cânciuaș și pahare. Tinerii, adică mirele și mireasa sâmbătă după masă merg la fotografiat și-și fac fotografii. Pe ei îi petrec surori și frați, niște prieteni și prietene. Mai de demult, tinerii sâmbăta după-masă – mai rar înainte de masă – mergeau la primărie, adică la sfat și făceau cununia civilă.

La steag

Sâmbătă seara se adunau aproape toți cei chemați la nuntă, care unde a fost chemat: la june sau la mireasă. Bărbații se așează la masă, unde gazda îi îmbie cu vin. Încep la cântece și jocuri, până-n miezul nopții. Și hididușii sunt prezenți. Se striga:

Zî măi, zî măi highiduș, Arunce-te dracu-n Criș, Și pă mine după tine, Și vād cum ne-a sta dă bine.

Haidi mă și-arăduim, Și videm care cum știm, Că io nu știu ca bota, Și mă-nvāț ca dumneata.

De-astăzi mâine aci cu voi, Poimâne numa-amândoi. Astăzi-mâine cu fetele, Poimâne cu nevestele.

Hortacă, hortaca me, Dă ți-o fi soacră-ta re, Mătură casa cu ie, Și pă-afară dă-i pute.

Miresuță cu cununa, Fă-ți o leacă dă voie bună, Casta-i sara după urmă. Fă-ți inimă voie bună, Asta-i ziua ce pă urmă. Petrece-ți mireasa me, Până ce ești p-aice. Că dacă-i mere d-a ci, Nu știu cu ce voie-i fi. (Va urma)

A.B.

Deschideți căputurile că vă vine neamurile...

Paul Goma, propus la Premiul Nobel pentru Literatură

Consiliul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova a decis să-l propună pe scriitorul basarabean **Paul Goma** la Premiul Nobel pentru Literatură 2013.

Până la 31 ianuarie, dosarul scriitorului a fost expediat Academiei Suedeze. Este pentru prima dată când un scriitor basarabean este propus pentru acest premiu. Paul Goma a declarat pentru Publika TV că nu știe nimic despre de-

cizia Uniunii Scriitorilor din Moldova.

Scriitorul s-a născut la 2 octombrie 1935, în satul Mana, județul Orhei. În 1939, după semnarea Pactului Molotov-Ribbentrop, de către Germania nazistă și URSS, familia lui s-a refugiat în România. În prezent, Paul Goma, care este cunoscut și pentru lupta împotriva sistemului comunist din România, locuiește la Paris.

„Jocul minții” este de 100 de ani Primul careu de cuvinte încrucișate a fost publicat în 1913

Cuvintele încrucișate sunt unele dintre cele mai bune exerciții mentale din câte s-au născocit. Fie că sunt careuri clasice sau speciale (oblice, tridimensionale, cu fraze sau silabe încrucișate, cu ilustrații sau numere, etc.), cu temă (de dicționar, literare, etc.) sau fără temă (distractive, în manieră personală, spirituale, etc.), cuvintele încrucișate sunt răspândite în

majoritatea țărilor și limbilor pământului. Autorii lor sunt adevărați maștri ce au cultură generală și inspirație extraordinară.

Istoria marchează primul careu de cuvinte încrucișate ca fiind cel creat de britanicul Arthur Wynne, un jurnalist din Liverpool, publicat în ziarul american New York World în data de 21 decembrie 1913. Același ziar a publicat apoi perio-

dic astfel de jocuri iar mai târziu, în 1917, Boston Globe a preluat ideea. Spre sfârșitul anilor '20, careurile de cuvinte încrucișate deveniseră atât de populare încât bibliotecile din SUA erau luate cu asalt de către împătimiții noilor jocuri ale minții în căutarea dicționarilor care să-i ajute la rezolvarea careurilor, deranjându-i adeseori pe studenții care învățau acolo.

România albită

ORIZONTAL:

1) Lapte gros. 2) Sursă de lapte pentru MITITELU' de la Craiova – Hârtie ... lăptoasă pentru copii. 3) Ambalaj pentru laptele proaspăt – Verzitură cu miez alb lăptos. 4) Rășinos cu frunze căzătoare – Pe de-a-ntregul. 5) Semne că laptele s-a prins – Caro! 6)

Cu căței (de lapte) ... în haită ! – Cel lactic se găsește în laptele bătut (pl.). 7) Lapte acru-n călmări. 8) Mioara care ne dă lapte – Când se ia numai caimacul. 9) Ivirea dinților după căderea celor de lapte. 10) Regim alimentar cu lapte și brânzeturi – Cei care iau caimacul.

VERTICAL:

1) Storcător de lapte. 2) Papă lapte – Hrănit cu lapte de capră. 3) Numai lapte și ... (expr.) – Stop. 4) Lapte prins (fem.) – Lichide obișnuite. 5) Rest de smântână! – Laptele ... sau alior (nearț, pl.) – Acut! 6) Tratează cu lăptișor de matcă (fem.). 7) În acest moment (pop.) – Miasme. 8) Bine crescut (pop.) – A da în clocot. 9) Laptele cucului – Lamă. 10) Alb lăptos – Arborele de ceai.

Rezolvarea rebusului o s-o publicăm în numărul viitor al Foii românești.

Cei care au reușit să completeze tot careul de cuvinte încrucișate și ni-l trimit la redacție până pe data de 6 februarie vor câștiga volumul „Momente și schițe” de Ion Luca Caragiale.

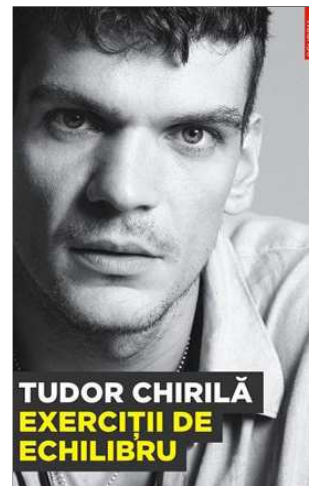
Cartea săptămânii

Tudor Chirilă: Exerciții de echilibru

Tudor Chirilă a lansat la sfârșitul anului trecut prima sa carte – „Exerciții de echilibru” – un volum care cuprinde cele mai valoroase texte publicate de-a lungul ultimilor cinci ani pe blogul personal. Fragmente de proză, eseuri, poezii, pamflete, texte de opinie și file de jurnal – toate au fost adunate în cele 385 de pagini ale cărții.

„Cred că textele selectate se simt mai bine într-o carte. Sunt convins că nu există vreun cititor atât de fanatic încât să fi parcurs tot blogul. Luate împreună textele vorbesc despre o perioadă, despre o viziune, se compune un tot. Dincolo de asta, există un public numeros care nu stă pe bloguri, dar citește cărți. Cartea îți dă un sentiment că ai realizat cu adevărat ceva. Blogul are un aer efemer. Azi ai scris, mâine textele coboară undeva în josul paginii. Poimâine ele sunt arhivă”, spune Tudor Chirilă.

De-a lungul timpului, textele de pe blogul lui Tudor Chirilă – tudorchirila.blogspot.com – au fost preluate de presă, de alți bloggieri și de cititori. Oamenii s-au regăsit în cuvintele lui sau pur și simplu au apreciat stilul și au început să și le trimită unii altora. „Scri-soare către li-ceeni”, „Jurnalul unui embrion”, „Femeile au nevoie de protecție, tandrețe și...”, „Rolling Stones. Smaranda, Luca.

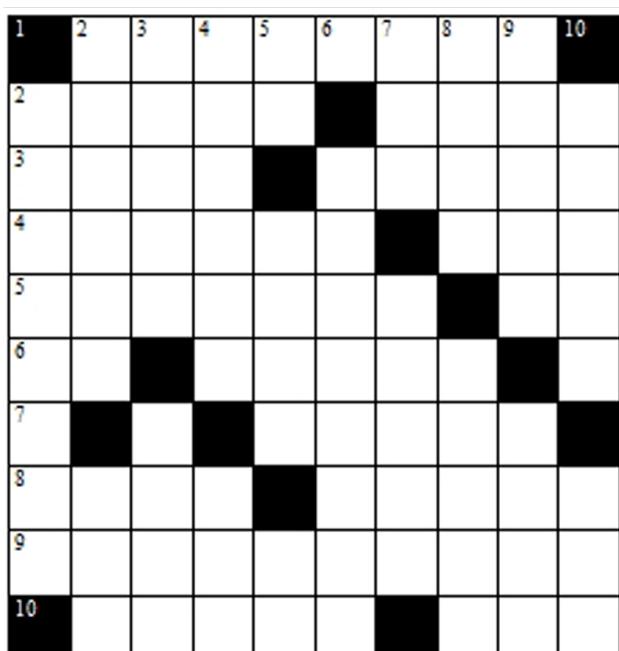

TUDOR CHIRILĂ
EXERCIȚII DE ECHILIBRU

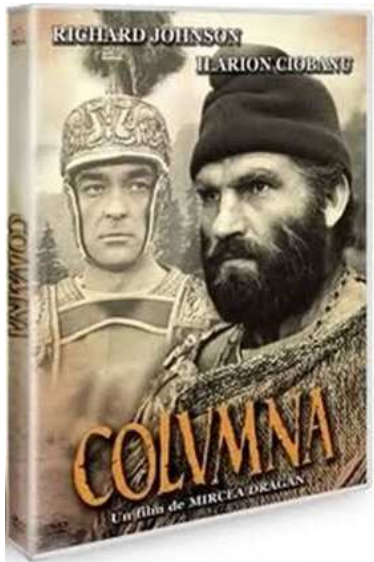
Muzica capitalistă”, sunt numai câteva dintre textele cu mii de accesări online care se regăsesc în cartea lui Tudor Chirilă.

Volumul este editat de Polirom, iar prefața este semnată de Cătălin Tolontan.

Tudor Chirilă este actor, muzician, compozitor și producător. A jucat în 13 spectacole de teatru în regia unora dintre cei mai valoroși regizori români, iar în 2004 a câștigat un premiu UNITER pentru rolul Malvolio din „A douăsprezece noapte” de William Shakespeare. Printre producțiile de film în care a jucat se numără „Legături bolnăvicioase”, în regia lui Tudor Giurgiu și „Nordrand”, coproducția austro-germană regizată de Barbara Albert. În 1996 a fondat și a devenit solistul formației Vama Veche, iar din 2006 este liderul formației Vama.

TV

Columna

Sâmbătă, 2 februarie, ora 15.45, Național TV
În anul 106, armata română, într-o uriașă desfășurare de forțe, asediază capitala Daciei, Sarmisegetusa. Prea mândru pentru a se lăsa prins, regele Decebal (Amza Pellea) se sinucide. Împăratul Traian (Amedeo Nazzari) înțelege că Dacia a fost înfrântă, dar nu învinsă. Pentru a păstra calmul în provincia ocupată, îl schimbă pe tribunul Tiberius (Richard Johnson), în mâinile căruia trebuia să se predea Decebal, asigurându-se de colonizarea Daciei cu legiunile rămase pe loc.

La patru pași de înfinit

Duminică, 3 februarie, ora 10.00, TVR Internațional

În centrul narațiunii filmului stă fapta temerară a unui tânăr ofițer al armatei române, care îndeplinește în luptă o misiune de sabotare a mașinii de război hitleriste. Rănit grav, ofițerul nu mai poate ajunge la locul fixat și își găsește adăpost în casa unui medic chirurg. Premeditat, scenaristul-regizor Francisc Munteanu, a extirpat orice urmă de patetism exterior, punând totul sub semnul cotidianului, în încercarea sa de a demitiza eroul, de a-l aduce la dimensiunea omului obișnuit.

Secretul lui Bachus

Duminică, 3 februarie, ora 16.30, Antena 1
Victor, un ziarist incisiv, descoperă o serie de nereguli într-o întreprindere agricolă de stat. Investigațiile temerarului jurnalist vor scoate la iveală potlogariile comise de către responsabilul unei unități de desfacere a vinului, supranumit Bachus. Deși ajutat de un număr impresionant de acoliți, Bachus nu-și va putea ascunde de la înfinit infamul secret.

TEATRU

DINEU CU PROȘTI de Francis Veber

Teatrul Național Arad
Marti, 12 februarie 2013, ora 19.00

„Dineu cu proști” e o piesă veșnic actuală. În primul rând prin calitatea scriiturii și, fără doar și poate, datorită transparenței acțiunii, ușor de adaptat în orice societate posibilă. Personajul principal este un mare naiv, el face parte din familia personajelor etalon ce au fost întru-chipate de mari artiști ai tuturor timpurilor. Ceea ce creează deliciul acestei piese este confruntarea între cinismul declarat susținut de suficiența celor care cred că reprezintă miezul societății și oamenii simpli, retrași, inteligenți dar timizi, potențial creatori, care se trezesc față-n față cu situații limită. Prostul piesei, care stărnește hohote de râs în final, se dovedește a fi chiar acela ce se crede superior și de nezdruccinat.

CONCERT

Concert IRIS

Oradea, vineri, 8 februarie 2013, ora 21.00

Celebra trupă Iris va cânta vineri, 8 februarie, de la ora 21.00, în Queen's Music Pub. Iris este cel mai iubit grup de muzică rock, din România, o legendă vie a muzicii, care, în cei 34 de ani de carieră muzicală, și-a păstrat fidel publicul, cucerind pe parcursul timpului noi și noi fani. „Cine mă strigă în noapte”, „Trenul fără Naș”, „Pe ape”, „Strada ta”, „Tot zbor”, „Baby”, „Somn bizar”, „Mirage”, „De vei pleca”, „Să nu crezi nimic” sau „Ultimul mic dejun al lui Bon”, „Casino”, „Da, da, eu știu!”, reprezintă doar câteva dintre mega-succesele grupului, de-a lungul anilor.

O VOCE ROMÂNEASCĂ

Viața și tradițiile românilor din Ungaria

4 FEBRUARIE, LUNI (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Montaj de muzică populară 17.55: Încheiere

5 FEBRUARIE, MARTI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.30: „Din 4 colțuri ale lumii” 17.55: Încheiere

6 FEBRUARIE, MIERCURI (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri 17.10: Reportaje, interviuri 17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

7 FEBRUARIE, JOI (Tiberiu Boca)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.30: Nota săptămânii semnată de Edda Illyés 17.40: Revista presei 17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

8 FEBRUARIE, VINERI (Ștefan Crâsta)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Elena Sandu: „Limba română, patria noastră” 16.30: Reportaje, interviuri 17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

9 FEBRUARIE, SÂMBĂTĂ (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: „Pe unde Europei” – emisiune euroregională realizată de studiourile de radio din Timișoara și Seghedin 17.55: Încheiere

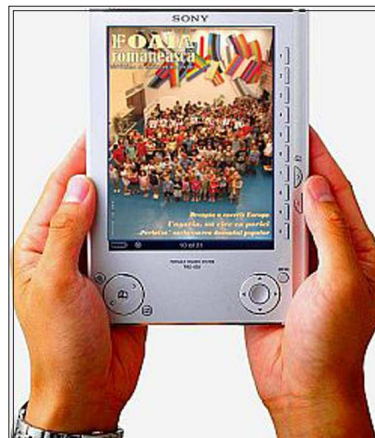
10 FEBRUARIE, DUMINICĂ (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: „În lumea credinței” – emisiune religioasă 17.00: Sinteza știrilor săptămânii 17.10: Retrospectiva săptămânii (spicui din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 17.55: Încheiere

Ecranul nostru

miercuri, 6 februarie, m1, ora 12.55
joi, 7 februarie, Duna TV, ora 7.05

Muzeologul Emilia Martin a primit, la 18 decembrie, distincția „Pro Cultura Minoritatum Hungariae”. Conform intențiilor Institutului Cultural Maghiar, acest premiu se acordă unei persoane de minoritate care desfășoară o activitate marcantă pentru păstrarea și dezvoltarea moștenirii culturale sau a limbii materne. În anul 2012, dintre românii din Ungaria a fost premiată poate unul dintre tot mai puținii specialiști care cunosc tradițiile românilor din Ungaria. Emilia Martin face parte din prima și, până la ora actuală, ultima generație de etnografi ai comunității noastre.
Realizator: **Tiberiu Boca**

Abonați-vă la E-Foaia la prețul de anul trecut!

„E-Foaia” este varianta electronică a „Foi” tipărite. Cititorii „E-Foi” vor avea avantajul că vor putea citi paginile revistei în color și cu o zi mai devreme decât ceilalți abonați. „E-Foaia” va cuprinde și acele articole și fotografii, care în ediția online nu apar.

„E-Foaia” este realizată în format PDF și poate fi citită cu programul gratuit Adobe Reader, cu ajutorul căruia puteți să căutați expresii sau conținuturi, dar puteți și printa toată revista.

Abonamente la „E-Foaia”:

3 luni – 1200 ft
6 luni – 2000 ft
12 luni – 3500 ft

Glume

Afîș într-un bar: „Dacă beți ca să uitați, vă rugăm să plătiți înainte!”

♦ ♦ ♦
Anunț matrimonial: „Caut soție.”
Mii de răspunsuri: „Alege-o pe-a mea!”
♦ ♦ ♦

În spital este adus un tip cu o fractură craniană. Sora medicală completează fișa și întreabă:

— Căsătorit?
— Nu, accident.

♦ ♦ ♦
De vânzare rochie de mireasă, frumoasă, fără mâneci, albă, mărimea 46, voalul inclus, purtată o singură dată, din greșală!
♦ ♦ ♦

Una la psihiatru.

— Nu mai suport! Iubitul meu se poartă cu mine ca și cu un câine!
— Cum așa?! Vă bate?
— Nu, vrea să-i fu credincioasă!
♦ ♦ ♦

Imediat după terminarea filmului o femeie își zărește soțul cu două rânduri mai în față și îi strigă: — Auzi, nesimțitul, aici ești tu în timp ce eu sunt la mama să fac zacuscă?

Expoziția lui NEStor vrea să ne pună pe gânduri

Muzeul Munkácsy din Bichișciaba a găzduit joia trecută primul vernisaj de expoziție din acest an. Lucrările lui *Ioan Nistor* (NEStor) din Iula, originar din Micherechi, ne călăuzesc într-o lume tainică, în lumea mlaștinii lui NØLL.

– Muzeul din Bichișciaba are întotdeauna ușile deschise în fața artiștilor din județul Bichiș și ne bucurăm să le asigurăm acestora spațiu de a se prezenta. Așa s-a întâmplat și de această dată – a spus în deschidere *Liska András*, director împuțernicit al muzeului.

În centrul lucrărilor lui

Nistor de această dată stă natura, mediul care îl înconjoară de când trăiește. Este o sursă cu un miros puternic de pământ, natural și cu multă forță. Toate elementele expoziției se bazează pe o singură întrebare: care este relația artistului cu natura, cu mediul în care trăiește; cât este ea de apropiată.

Lumea mlaștinii se leagă de copilăria artistului, care în pruncie a trăit la sălaș, între Micherechi și Salonta Nouă. De aici și-a adus cu el multe impresii, de aici se inspiră până în ziua de azi.

Curiozitatea și totoda-

tă actualitatea expoziției constă în alegerea temei de creație. Pe lângă subiectele ecologice foarte actuale în lumea de azi, Nistor își asociază ideile la dimensiunile de 2 și 2,5. Arta lui Ioan Nistor ne deschide o lume artistică care nu este prea ușor de înțeles, nu vrea să ne distreze, nu vrea să ne ofere plăceri. Arta lui își propune să ne deschidă ochii, să ne lărgască orizontul, să ne arate ceva ce poate niciodată nu am cunoscut. Vrea să ne pună pe gânduri.

„Varietatea ne delectează”, a caracterizat lucrările istoricul de artă *Gyarmati Gabriella* în cuvântul său de deschidere. „Ioan Nistor și-a adunat lucrările din ultimii ani în două unități tematiche, sub un singur titlu cu dublu sens: NØLL din lumea mlaștinii. Titlul se referă la un pseudonim rar folosit al artistului, Noll Móric, precum și la nulă, la zero, cum se vede din litera O.”

Ioan Nistor este preocupat de artă plastică de la vârsta de 19 ani. Inițial a vrut să fie profesor de desen, dar nicidecum nu putea să se obișnuiască cu regulile cărora trebuia să li se supună, și asta prin anii 80 nu prea se tolera. Actualmente se ocupă de webdesign. Când nu avea altă sursă de venit, lucra ca poștaş. Pentru el, arta plastică nu este un hobby ci o manie, o pasiune.

Nistor creează grafici și ta-

blouri încă de la începutul anilor 1980, iar din 1989, de când și-a cumpărat primul calculator, este preocupat de webdesign.

Expoziția lui NEStor/Ioan

Nistor poate fi vizionată în Sala Cărmidă a Muzeului Munkácsy din Bichișciaba până pe 10 martie, în afara zilelor de luni, zilnic între orele 10–18.

E.Ș.

